

Польша елінде білімін жетілдіріп келді

Отандық білім-ғылым саласында жүзеге асырылатын халықаралық бағдарламалар – жаңа мүмкіндіктердің бастамасы екені сөзсіз. Солардың бірі – «500 ғалым» халықаралық бағдарламасы. Осы бағдарламаның грантын ұтып алып, Польша мемлекетінде ғылыми тағылымдамадан өткен Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің аға оқытушысы, магистр Эльмира Ақкереева қоршаған ортаны қорғау саласы бойынша өз білімін жетілдіріп келді.

Польшаның Быдгощ қаласындағы Экономика университетінде үш ай ғылыми тағылымдамадан өткен жас ғалым экология бағыты бойынша біраз жаңалықтың куәсі болған. – Менің тағылымдама 2024 жылдың қыркүйек-желтоқсан айларында өтті. Соңғы кездері жиі айтылып жүрген еліміздің экологиялық ахуалын жақсартуға негіз болатын «жасыл экология» төңірегінде білімді жетілдірдім. Менің ғылыми тағылымдаманың тақырыбы «Еуропалық төртінші генерация университеттерінде қоршаған орта экологиясын сақтаудың инновациялық технологиялары» деп аталды. Бұл сапардан алған әсерім ерекше, – дейді Эльмира Қаршығақызы.

Бар-жоғы үш айдың көлемінде Жәңгір хан университетінің ғалымы қоршаған ортаны қорғау, қоқыс қалдықтарын өңдеу, жалпы экологиялық проблемалар бойынша тәжірибе жинақтап, ғылыми-практикалық конференцияларға қатысып, сонымен қатар өндіріс орындарында болған.

– Ғылыми тағылымдама барысында Быдгощ қаласындағы университеттің «Дене тәрбиесі» институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор Александр Скалий мен оның жұбайы профессор Татьяна Скалий бізге үйлестіруші болып бекітілді. Олар бізбен жақсы жұмыстанды, көптеген ақпараттармен танысуымызға мүмкіндік жасады. Өткен жылдың желтоқсан айының ортасында Польшадағы университетте «Ғылым күні» ұйымдастырылды. Соның аясында түрлі бағыттар бойынша ғылыми-практикалық конференция

өздірілді. Оған студенттермен қатар мектеп оқушылары, тіпті қарапайым тұрғындар да қатысты. Біз де алдын ала өз бағытымыз бойынша конференцияға тіркелдік. Тіркелу кезінде өзіңнің таңдаған бағытың бойынша он шақты мекеме-ұйымда өтетін жиындарға қатыса аласың. Жалпы, экология саласы шеңберінде ауқымды тақырыптар қамтылды. Конференция жұмысының қорытындысы бойынша сертификаттар берілді, – деді жас ғалым.

полигондары бар көрінеді. Бұдан әрі сұрыпталған тұрмыстық қалдықтардың өзі пайдаға асатынын ғалым-ұстаз өз көзімен көрген.

– Ол елде қоқысты қайта өңдеу жақсы жолға қойылған. Біз қала шетіндегі қоқыстарды қайта өңдейтін бірнеше зауыттарда болдық. Сұрыпталған пластиктер, қағаздар, бөтелкелер, тіпті шөп-шаламға дейін сол зауыттарда өңделіп, тұрмысқа қажетті заттар дайындалады. Ал қайта өңделмейтін, қалыпқа келмейтін қоқыстарды

«Жалпы Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да «500 ғалым» халықаралық бағдарламасы аясында білім-ғылым саласындағы тәжірибелерін толықтыруға ниетті оқытушылар қатары артып келеді. Айталық, 2021 жылы – екі, 2022 жылы – 3, 2023 жылы – 8, 2024 жылы тоғыз оқытушы осы бағдарламаның стипендиясын иеленді.»

Қоқыс тастау мәдениеті қалыптасқан

Әсіресе, қазақстандық ғалымды поляктардың қоқыс тастау мәдениеті, тазалығы ерекше таң қалдырған. Польшада әрбір көпқабатты үйлердің әрқайсысының алдына қоқыс жәшіктері қойылады екен. Қоқыстарды арнайы түстермен боялған жәшіктерге сұрыптап салу қажет. Халық та соған үйренген. Бұл саланың өзінде тұрғындарда мәдениет бар деген сөз. Қоқыстарды жәшіктерге сұрыптап салмаған жағдайда тұрғындарға айыппұл салынады. Жеке үйлердің тұрғындары көшеге шығарып қоятын қоқыс қалдықтарын тазалық мекемелері көлікпен өздері жинап кетеді. Ал медициналық қалдықтарды шығаратын бөлек

жолға құрылыс материалы ретінде пайдаланылатын тастар шығаруға қолданады. Тастың қиыршық немесе ұсақ түрі, ұнтақталған дейсіз бе, он шақты түрі шығарылады екен, – дейді Эльмира Қаршығақызы. – Қоқыстың өзін далаға тастамай, кіріс көзіне айналдырған Польша еліндегі мұндай тәжірибе – жалпы әлемдік деңгейдегі көрініс. Ал біздің елдегі, алысқа бармай-ақ өз қаламыздағы бей-берекет шашылып жатқан қоқыстар мен қалдықтар – қордаланып тұрған мәселе екені жасырын емес. Бізде алдымен адамдарды қоқыс тастау мәдениетіне үйрету керек деп ойлаймын. Қоқыс жәшіктеріне тұрғындардың салмайтын нәрсесі жоқ. Тіпті, ернеуінен асып, бұралқы иттер мен мысықтардың мекеніне айналған қоқыс алаңдары жасыл шаһардың келбетін бұзып тұр. Егер менің күзіретімде болса, қаладағы көпқабатты үйлердің әрқайсысының алдына қоқыс жәшіктерін қоюға ұсыныс білдірер едім, – деген ғалым-ұстаз ішкі жанайқайын да іркіп қалмады.

Қалдық майларды өңдейді

Жас ғалымның ғылыми бағыттағы тағы бір жұмысы – қалдық майларды өңдеу арқылы сабын, майшам және түрлі хош иістендіргіштер дайындау. Бұл жұмыстарды университет қабырғасында білім алушылармен бірге жүргізіп келеді. Польша университетіндегі тағылымдама барысында Эльмира Ақкереева осы бағытта да ғылыми



«– Ол елде қоқысты қайта өңдеу жақсы жолға қойылған. Біз қала шетіндегі қоқыстарды қайта өңдейтін бірнеше зауыттарда болдық. Сұрыпталған пластиктер, қағаздар, бөтелкелер, тіпті шөп-шаламға дейін сол зауыттарда өңделіп, тұрмысқа қажетті заттар дайындалады.»

жұмысын толықтыруды ұмытпады.

Шетелдік жоғары оқу орнында өткен ғылыми тағылымдама кезінде кейіпкеріміз білім алумен қатар Еуропаның бірнеше қаласын көріп қайтқан. Аталмыш университеттің Польшаның Гданьск қаласындағы кеме шығаратын «Stena Line» компаниясымен келісімшарты аясында өзге елдерден ғылыми тағылымдамадан өтуге, академиялық оралымдылық бағдарламасымен оқуға келетін оқытушылар мен студенттерді лайнермен саяхатқа алып шығады екен.

– Бізді де Гданьск қаласынан жүретін лайнермен Швеция қаласына музейге экскурсияға апарып келді. Сапар барысында Еуропаның бірнеше қаласын көрдім, – дейді Ә.Ақкереева.

Ғұлама Абай: «...ғылымды үйренгенде, ақиқат мақсатпен білмек үшін үйренбек керек» деген екен бір қарасөзінде. Сол секілді шетел асып, ілім-білім меңгеріп қайтқан ғалымның да алға қойған жоспар, мақсаттары бар. – Бұл біліммен шектеліп қалмай, докторантураға оқуға түсіп, ғылым жолындағы ізденісімді одан әрі жалғастырым келеді. Өзірге шетелден алып келген білімді пайдаға жартып, Жәңгір хан университетінің ғылыми әлеуетін арттыруға қыз-

мет етсем деймін. Биылғы жылы әріптестеріммен бірге жастарға экологиялық тәрбие беру мақсатында студенттерге, оқушыларға арналған курстар, шеберлік сағаттарын ұйымдастыруды жоспарлап отырмыз. Ол үшін пайдалы материалдарды жинақтап келдім, – деді кейіпкеріміз.

Жалпы Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да «500 ғалым» халықаралық бағдарламасы аясында білім-ғылым саласындағы тәжірибелерін толықтыруға ниетті оқытушылар қатары артып келеді. Айталық, 2021 жылы – екі, 2022 жылы – 3, 2023 жылы – 8, 2024 жылы тоғыз оқытушы осы бағдарламаның стипендиясын иеленді. Ғалым-ұстаздар Беларусь, Ресей, Польша, АҚШ, Германия, Чехия елдерінде өз салалары бойынша ғылыми тағылымдамадан өтіп, біліктіліктерін арттырды. Белгіленген мерзім ішінде шетелдік жоғары оқу орындары мен ғылыми орталықтарда болған Эльмира Қаршығақызы секілді ғалымдарымыз бүгінде алған білімдерін отандық жоғары білім және ғылым саласын дамытуға жұмсауда.

Ләззат ҚАЖЫМОВА,
БҚАТУ медиа
орталығының директоры

